

Raadsbericht

Datum 9 december 2025
Van Wethouder Dhr. E.J. Taams
Aanleiding Actieve informatieplicht
Status Openbaar
Zaaknummer 1886415

Onderwerp

Update Hervormingsagenda Jeugd

Geachte leden van de raad,

Op het gebied van (specialistische) Jeugdhulp hebben zich de afgelopen periode diverse ontwikkelingen voorgedaan waar we u over willen informeren.

Samenvatting rapport Groeipijn

Op 30 januari 2025 heeft de deskundigencommissie van Ark het rapport Groeipijn gepubliceerd. Het rapport beoordeelt hoe het gaat met de hervorming van de Jeugdhulp in Nederland. In het rapport staat dat de hervormingsagenda nodig is, maar dat het onvoldoende is om echt tot hervorming in de Jeugdhulp te komen. Ook beoordeelt de deskundigencommissie dat de financiën die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld, en de daaraan gekoppelde bezuinigingen niet realistisch zijn.

Naar aanleiding van het rapport groeipijn, en eerdere afspraken in het voorjaar met de VNG, heeft het kabinet besloten tot compensatie van 50% van de incidentele tekorten 2023 en 2024 in de jeugdzorg. We hebben deze middelen in de september circulaire ontvangen.

Reikwijdte

In de Hervormingsagenda is opgenomen dat de beschikbaarheid van jeugdzorg voor de meest kwetsbare kinderen beter moet. Dit wordt in de hervormingsagenda “reikwijdte” genoemd. Hiervoor is in oktober 2025 een nieuwe wet aangenomen: *Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg*.

De wet:

- Stuurt aan op het versterken van regionaal samenwerken.
- Verheldert wat onder Jeugdhulp valt en wat niet.
- Stuurt aan op het ontwikkelen van wettelijke normen over wat minimaal voorliggende voorzieningen in een gemeente zouden moeten zijn.
- Vergroot de sturing van het Rijk.

Deze wet gaat in op 1 januari 2026.

Om deze wet uit te kunnen voeren, hebben de gemeenten de tijd tot 1 januari 2027 om alles goed in te regelen. Hiervoor moet onder andere een nieuwe gemeenschappelijke regeling worden ingericht. Waarbij

de GR-regeling zonder meer (de huidige vorm) geen optie meer is. Er moet gekozen worden tussen: openbaar lichaam, centrumgemeente of bedrijfsvoeringsorganisatie. De kwartiermaker regionale samenwerking inventariseert welke vorm van gemeenschappelijke regeling het best bij de regio Zaanstreek- Waterland en de gemeente Oostzaan past.

Aanbesteding specialistische Jeugdhulp

In juni 2025 bent u met een raadsbericht over de aanbesteding specialistische Jeugdhulp geïnformeerd. Over de huidige stand van zaken informeren wij u in een apart raadsbericht.

Data en monitoring

Op het gebied van data en monitoring hebben we zowel lokaal als regionaal een aantal stappen gezet.

Het lokale project 'data gedreven werken' richt zich op de praktische invulling van een dashboard. Data wordt vanuit het registratiesysteem Zorgned gegenereerd voor het ophalen van managementinformatie en beleidsinformatie. Denk aan starttijden, doorlooptijden en de verschillende Jeugdhulptrajecten. Dit project is in 2025 gestart.

Om de data zo betrouwbaar mogelijk te maken, zijn we lokaal ook bezig met een verbeterslag van het registratiesysteem Zorgned. In het registratiesysteem wordt zowel de specialistische Jeugdhulp (gecontracteerd en niet gecontracteerd) als de lokale Jeugdhulp van het Jeugdteam geregistreerd. Ook zijn we intern bezig om Zorgned en (de inrichting van) onze financiële systemen beter op elkaar aan laten sluiten zodat we van beiden de (financiële) data kunnen vergelijken. Nu moeten we daar handmatig een hoop handelingen voor verrichten.

Regionaal wordt er gewerkt met het dashboard Verder. Dit is gericht op het gecontracteerde aanbod specialistische Jeugdhulp voor de regio Zaanstreek-Waterland. Hier kan op zeer nauwkeurig niveau data per gemeente en voor de regio bekeken worden. Deze data is inzichtelijk op beleidsniveau, bestuurs- en financieel niveau en vanuit contractbeheer. Regionaal geeft dit ruimte voor het gesprek op beleidsniveau, financieel niveau en ook op backoffice niveau. Contractmanagement kan gerichte data gebruiken voor contractgesprekken met aanbieders.

Sociale basis, stevige lokale teams

We hebben in 2024 de sociale basis van Oostzaan in kaart gebracht. Er is een folder ontwikkeld waar de sociale basis is weergegeven. Denk daarbij aan namen van clubs en verenigingen, maar ook speeltuinen zijn daarop afgebeeld. In de hervormingsagenda staat dat met de sociale basis het debat rond het thema 'normaliseren' gevoerd moeten worden. In mei 2025 heeft hiervoor een eerste aanzet plaatsgevonden. Er is een themavond georganiseerd met de verenigingen in Oostzaan. De meeste verenigingen waren aanwezig. In 2026 organiseren we een vervolg.

Op landelijk niveau zet de VNG, samen met het ministerie, in op een laagdrempelige toegang voor inwoners: één ingang waar eenvoudige hulpvragen snel worden opgepakt en complexere vraagstukken warm en integraal worden doorgezet. Belangrijke kernwoorden hierbij zijn: inwoner centraal, een brede blik op alle leefgebieden, samenwerking met specialistische zorg en continuïteit en regie bij complexe casussen. Het richtinggevende kader 'stevige lokale teams' van de VNG biedt hiervoor concrete handvatten.

We hebben in 2025 getoetst in hoeverre de gemeenten Oostzaan en Wormerland voldoen aan de kenmerken van stevige lokale teams. Deze analyse hebben wij gedaan met behulp van het Verkenning Instrument Toegang (VIT), ontwikkeld door de VNG. Dit instrument helpt gemeenten bepalen in hoeverre zij aansluiten bij het landelijke richtinggevende kader en waar verbeterpunten liggen.

De analyse is uitgevoerd langs de drie kenmerken: dichtbij, integraal en met mandaat. Voor de onderbouwing is gebruik gemaakt van beleidsdocumenten, een interview met medewerkers van het sociaal team, het Jeugdteam en het intern casus overleg (ICO). In zijn algemeenheid laat de analyse zien dat we op de goede weg zijn. Hieronder volgen de conclusies en verbeterpunten van het onderzoek.

Conclusie en verbeterpunten dichtbij

Oostzaan en Wormerland werken in de basis in lijn met het richtinggevende kader. Maar er zijn verbeteringen nodig:

- Vergroten van de zichtbaarheid van het Sociaal Team en Jeugdteam in de wijk.
- Verbeteren van digitale vindbaarheid en communicatiekanalen
- Invoeren van structurele feedbackmomenten om signalen uit de uitvoering te vertalen naar beleid.
- Helder en uniform publiekscommunicatiekanaal inrichten: één herkenbare toegangspoort.

Conclusie en verbeterpunten integraal

Oostzaan en Wormerland sluiten deels aan op het richtinggevend kader, maar verbeterpunten zijn:

- Concreet vastleggen van domein overstijgende samenwerking met partners.
- Ontwikkelen van lichte (vrij toegankelijke) specialistische voorzieningen ("tussenlaag") om de kloof met zware (Jeugd)hulp te overbruggen.
- Verminderen van administratieve lasten en verbeteren van gegevensuitwisseling.
- Structurele oplossingen ontwikkelen voor inwoners met levenslange beperkingen.

Conclusie en verbeterpunten met mandaat

Oostzaan en Wormerland voldoen nog niet volledig aan het richtinggevend kader. Verbeterpunten zijn:

- Vergroten van het mandaat van professionals om sneller en domein overstijgend te handelen.
- Creëren van duidelijke bestuurlijke rugdekking en kaders voor keuzes bij schaarste.
- Opzetten van een structurele lerende omgeving met vaste momenten voor reflectie en intervisie tussen Sociaal Team, Jeugdteam en ICO.
- Borgen van continuïteit bij complexe casussen met één vaste regisseur.

De volledige uitkomsten van het onderzoek worden meegenomen in de Memo en het plan van aanpak van projectmanagement zoals beschreven onder het kopje aanpalende domeinen.

Aanpalende domeinen

In 2023 en 2024 zijn diverse medewerkers getraind in de doorbraakmethode. Dit gedachtegoed is bedoeld om in vastgelopen casuïstiek een doorbraak te forceren. Het is daarbij belangrijk om buiten je eigen domein mee te kunnen denken en over die grens te kunnen stappen als dit een goed onderbouwde uitkomst is. Afgelopen jaar hebben we gebruikt om met de methode aan de slag te gaan middels doorbraaktafels. En we hebben het gebruik van de doorbraakmethode geëvalueerd.

Afgelopen jaar hebben we in een aantal crisissituaties gemerkt dat zowel de samenwerking intern als met externe partners soms onder druk kwam te staan. Dit ging met name over onduidelijkheden in taken en verantwoordelijkheden. We willen daarom beter vastleggen welke afspraken en kaders gelden, zodat we effectief samenwerken en het belang van onze inwoners centraal blijft staan.

Ook zijn er vragen ontstaan over het delen van informatie. Dit zorgde op sommige momenten voor knelpunten in samenwerking met externe partners en andere gemeenten. Om dit te verbeteren, hebben we een externe privacy-expert gevraagd een afwegingskader te maken. Dit helpt ons bij het zorgvuldig delen van gegevens in bepaalde situaties. Deze twee ontwikkelingen maken dat programmamanagement in 2025 een memo opstelt met een plan van aanpak. Hierin staat hoe we deze verbeterpunten in 2026 gaan aanpakken en uitvoeren.

Kinderen die met een beschermingsmaatregel te maken hebben worden gezien als de meest kwetsbare kinderen die passende Jeugdhulp nodig hebben. Onderzoek wijst uit dat de problematiek van een groot deel van de kinderen met een beschermingsmaatregel ouderproblematiek is. Om vanuit dat oogpunt de gecertificeerde instelling (GI) goed op te kunnen inzetten, hebben we sinds 2023 een pilot. Een Sociaal Psychiatrisch verpleegkundige (SPV-er) koppelen we aan de teams in Zaanstreek-Waterland. Deze SPV-er gaat in iedere nieuwe zaak mee op het eerste huisbezoek om samen met de gezinsmanager van de GI een goede inschatting te kunnen maken op veiligheid. De gezinsmanager doet dit vanuit zijn wettelijke taak op de veiligheid van het kind. En de SPV-er op het gedrag van de ouder.

Deze pilot is dusdanig succesvol dat er in 2025 besloten is deze werkwijze regulier te maken.

Succesfactoren zijn o.a.:

- Gedrag van ouders beter kunnen inschatten op het gebied van veiligheid voor kinderen en zichzelf
- Sneller een gedragen plan van aanpak.
- Vergroten van het veiligheidsgevoel van de gezinsmanager.
- Werkdrukverlichting van de gezinsmanager.
- Ouders die worden doorgeleid naar psychische hulp voor zichzelf.

Aanbesteding Jeugdteam

In mei 2025 bent u via een raadsbericht (mozardnummer 1829849) geïnformeerd over de gunning van de opdracht voor het Jeugdteam aan stichting Levvel. Daarmee zetten we de huidige samenwerking voort. Samen met het Jeugdteam zullen we ook in de nieuwe contractperiode werken aan de doorontwikkeling van Jeugdhulp in Oostzaan. Zoals eerder genoemd zetten we o.a. in op het steviger verbinden van Jeugdhulp aan aanpalende domeinen en de verbinding met het onderwijs. Ook heeft Levvel zelf het initiatief genomen om een doelgroep analyse te laten uitvoeren. Dat moet als resultaat opleveren dat inzichtelijk is welke problematiek voorkomt bij het Jeugdteam. En of er trends waargenomen worden. Het Jeugdteam kan dan waar nodig hun werkwijze en expertise hierop aanpassen. Verwachting is dat dit halverwege 2026 is afgerond.

Innovatie in het Jeugdteam

Het Jeugdteam heeft de afgelopen jaren op verschillende manier gewerkt aan innovatie. Zo loopt sinds 2023 de pilot Systemische Interventie in Gezinnen; een werkwijze om intensief te werken aan het verbeteren van de gezinsdynamiek zodat het gezin zelf door kan met lichte ondersteuning. Op deze manier voorkomen we doorverwijzing naar dure specialistische Jeugdhulp.

Ook zijn alle medewerkers van het Jeugdteam getraind in het uitvoeren van de verklarende analyse. O.a. bij het inbrengen van vastgelopen casuïstiek bij het Regionaal Expertise Team (RET) is dit inmiddels een voorwaarde. De voorzitter van het RET geeft aan dat het Jeugdteam Oostzaan Wormerland hierdoor positief opvalt in de regio.

Op het gebied van complexe echtscheidingen heeft het Jeugdteam ook geïnnoveerd. We zien dat complexe echtscheidingen steeds vaker voorkomen. Deze problematiek is ingewikkeld en vraagt om goede begeleiding. Daarom zijn alle medewerkers opnieuw getraind, zodat er meer passende ondersteuning wordt geboden.

Het Jeugdteam is in 2025 VIP live gaan gebruiken voor in het contact met de huisartsen. Dit is een communicatiesysteem waardoor je veilig en snel kunt communiceren met verschillende (zorg)partijen. VIP live kon kosteloos aangesloten worden bij het jeugdteam via de huisartsenvereniging HSZW.

Bijlagen

B1. Opgroeien in Oostzaan